

El país torna a decidir el 9 d'abril en referèndum si ha de pagar la factura del rescat financer

Islàndia jutja banquers i polítics per la fallida

CRISTINA MAS

|Actualitzada el 01/04/2011 00:00

Mentre les revoltes i revolucions al Pròxim Orient i el Magrib acaparen totes les portades, Islàndia continua la seva guerra particular contra els efectes de la crisi financera. I és que en aquesta illa de l'Atlàntic hi passen moltes coses, a més de l'erupció de volcans de nom impronunciable o els èxits musicals de Björk.

Aquest poble de 320.000 habitants ha estat l'únic que fins ara s'ha negat a pagar la factura del rescat de la banca per la fallida financera. El 93% va votar *no* al referèndum de l'any passat, inèdit al país i, de fet, a tot el món. El 9 d'abril es repetirà la consulta, de la qual depèn també que la Comissió Europea descongeli la petició d'entrada del país a la UE. Mentrestant, l'exprimer ministre Geir Haarde s'enfronta a un tribunal especial que l'ha processat per no haver evitat el crac bancari del país i la Interpol ha dictat ordres de detenció contra els executius responsables dels tres bancs que van fer fallida.

Quan Rodrigo Rato era al capdavant del Fons Monetari Internacional (FMI), en plena eufòria econòmica, Islàndia era el model d'èxit. El que va passar després va evidenciar fins a quin punt la bombolla immobiliària i financera s'havia inflat fora de tota mida. La *revolució* islandesa va començar arran de la bancarrota de tres bancs a finals del 2008, lligada a la fallida de Lehman Brothers. La borsa va quedar suspesa després de caure un 76% i la moneda es va desplomar. Els bancs van ser nacionalitzats i el govern de Haarde no va garantir els fons dels més de 300.000 clients britànics i holandesos que hi havien dipositat estalvis i inversions, argumentant que el fons de garantia del país era insuficient. Els governs de la Gran Bretanya i Holanda van decidir unilateralment pagar als seus ciutadans afectats i reclamar els diners a l'estat islandès. La factura pujava 4.400 milions d'euros: uns 12.000 euros a la butxaca de cada islandès. El Fons Monetari Internacional (FMI) va aterrar amb un crèdit, que amb les aportacions dels països nòrdics arribava justament a cobrir l'import del *deute* (10 vegades el PIB).

Reacció popular i democràcia

Durant setmanes, els carrers de Reykjavík van estar plens de gent que, amb la cassola a la mà, reclamava que el deute el paguessin els que n'eren responsables. "La gent es preguntava: «Per què hem de pagar nosaltres el deute dels banquers?» No hi ha cap llei que digui que els hem de treure dels problemes amb els nostres impostos", apunta Hannes Holmstein, professor de ciència política de la Universitat d'Islàndia. El govern liberal de Haarde va acabar dimitint el gener del 2009 i a l'abril s'escollia un executiu d'aliança del Partit Socialdemòcrata i Esquerra Verda.

El Parlament va arribar a un acord amb la Gran Bretanya i Holanda al juny del 2009 que rebaixava la factura, però el president, Ólafur Ragnar Grímsson, no va gosar sancionar l'acord i el va portar a referèndum. El no rotund del març de l'any passat va tenir una ràpida reacció internacional: l'FMI va congelar els crèdits i la Comissió Europea va aturar les negociacions per a l'entrada d'Islàndia a la UE.

Després del referèndum, es va obrir una profunda crisi política i el procés va continuar als tribunals, amb les detencions de banquers i alts executius, i l'ordre d'arrest internacional de Sigurdur Einarsson, expresident de Kaupthing, un dels bancs nacionalitzats. L'ordre no s'ha executat i Einarsson continua vivint al Westend londinenc. En el terreny polític es va formar una comissió de ciutadans sense filiació política, elegits per sufragi universal, per blindar la Constitució i evitar en el futur que tornessin a fallar els sistemes de control financer.

Nou referèndum

El nou govern va tornar a negociar al desembre amb britànics i holandesos i va obtenir condicions més favorables per al pagament del *deute*. Novament el president del país no va ratificar l'acord, que es portarà a referèndum el 9 d'abril.

"El resultat del referèndum és incert: ja no hi ha manifestacions, però el malestar al carrer es molt gran i pot passar qualsevol cosa. La gent està molt decebuda amb el govern d'esquerres, que s'esperava que faria les coses d'una altra manera i ha vist que no ha estat així", diu Lilja Mósesdóttir, diputada d'Esquerra Verda, que la setmana passada va abandonar el grup parlamentari en protesta pel suport del seu partit a l'acord d'Icesave. "A aquestes altures, ja sabem que no necessitem la UE ni l'FMI per sobreviure: de fet el 2010 hem pogut sortir sols de la recessió", recorda la diputada.

Ara cal veure si els islandesos es mantindran en la negativa: l'agència Moody's ja ha alertat que tornarà a retallar la qualificació del deute del país si torna a guanyar el no.